

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН, БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1952
ИЮЛЬ
23
СРЕДА

№ 141 (2571)

ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет Эвилелинде (1 арын).
Нийтинин малынга чем белеткээрин дүргедедир (1 арын).
ПАРТИИЖИ АМЫДЫРАЛ: М. Бугалай.—Партия организациалары планын ажайылар чугула. Д. Дилжигек.—Районун партия активинин хуралы (2 арын).

В. Узек.—Комсомол организацианын ажайы экижидер (2 арын).
Е. Наседкин, М. Петрик.—Чурт улутпүрүнүн кызыл бугурулгелеринин баштайгы чартык чылда түңнелдери (3 арын).
П. Малинин.—Колхозтарда күш-

ажылдын бугурукчулунун деннелени бидер (3 арын).
Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналы — совет улустун кайгамчыктыг тинилгез (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Чурт үлетпүрүнүн ажайылы бедик деннелге тургузар

1952 ажайы-агый чылынын баштайгы чартында совет улус коммунистг тудушкунун талазы-биле кайгамчык улуг чедишкенин чедип алган. Ол чедишкенин эң улуу болза, бо чылдын июль 10-да ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүделелинде Волга-Доннун судно чоруур каналын июль 27-де ажайдар дугайында доктаалын хүлээп алганы болур. Совет чазактын ол доктаалы болза, совет экономиканын чайгалыш чок өздүзүн болгаш артык күштүүн бүгү делегейге база катап көргүскөн.

Бистин социалистг үлетпүрүстүн дыка хөй бугурулгелери бо чылдын ийги чартынын бугурулге программанын күүседири дээш ажайдап турарлар. Олар улус ажайы-агыйына эң-не херектик дыка хөй продукцияларын көрдүнгөн планда ираркта ажайгы бергенер. Күш-ажылдын бугурукчулун бидерди, бугурун үндүргөн продукцияларнын бот-өртээн чигедери болгаш оон шынарын экижидери, кылтыларны доктааткан номенклатуранын ассортиментилерин өзүгар бугурури, механизмкери болгаш дериг-херекселдерни четче ажайлары болгаш камналгаларны тургузары, кирилделерин планда ажыраы дээш социалистг чарыш улам күштүг калбарып турар.

Большевик партия болгаш совет чазактын хүн-бүрү көргүзүп турар дузаламчынын ажайы-биле бистин областын чурт үлетпүрү 1952 ажайы-агый чылынын баштайгы чартында бугурулге программанын күүседири талазы-биле чамдык көргүзүлгө багай эвес түңнелдери болган. Областын чурт үлетпүрүнүн бугурулгелери чартык чылдын бугурулге программанын бараанын продукцияларнын талазы-биле 109,2 хуу күүсеткен. Кызылдын салог мастерская бугурулге программанын ай санында-ла ажыр күүседип турар. Ол мастерская чартык чылдын бугурулге программанын нийти продукцияларнын талазы-биле 115,4 хуу, бараанын продукцияларнын талазы-биле 139,3 хуу күүсеткен.

Чартык чылдын бугурулге программанын күүседири болгаш продукцияларнын бот-өртээн чигедип, оон шынарын экижидер талазы-биле багай эвес түңнелдерин Кызылдын Раскова аттыг тааранылга комбинаты база чедип алган. Комбинат чартык чылдын бугурулге программанын нийти продукцияларнын талазы-биле 103,7 хуу, бараанын продукцияларнын талазы-биле 119 хуу кылдыр күүсеткен. Чартык чылдын сөөлүг айларында алгы завод бодуну ажайылынга чамдык экижидилгелерин чедип алган. Завод чартык чылдын бугурулге программанын 101,3 хуу күүсеткен.

Чартык чылдын бугурулге программанын чамдык районнарнын үлетпүр комбинаттары база күүседип шыдапканнар. Шаган-Арыгы, Туранын үлетпүр комбинаттары чартык чылдын бугурулге программанын бараанын продукцияларнын талазы-биле ажыр күүсеткээн.

Областын чурт үлетпүрүнүн ажайылында чамдык экижидилгелер болза, чурт үлетпүрүнүн ажайылынын социалистг чарышты калбарып чорутканы-биле бистин ажайы-агый удурткучуларыны ВКП(б) обкомунун VIII пленумунун болгаш бо чылдын март айда болуп эрткен чурт үлетпүрүнүн ажайылынын чөвүлел хуралынын шитпирлеринин күүсөлдөзүн бугурулге черлеринге организастап шыдааны-биле чедип алдынган.

Чартык чылдын бугурулге программанын долдур болгаш күүседиринин эээртинмес байлактыг болдунар аргалары турбуже, чурт үлетпүрүнүн ажайылында дыка улуг четпестер бар. Областын чурт үлетпүрүнүн элээн хөй бугурулгелери чартык чылдын программанын нийти-даа, бараанын-даа продукцияларнын талазы-биле күүседип шыдавааннар. Кызылдын тууйбу болгаш ыяш заводтары дыка четпес ажайлап турарлар. Ылангыя Кызылдын

тууйбу заводу чартык чылдын бугурулге программанын чылге 25 хуу күүсеткен.

Районнар бугурулгелери чартык чылдын программанын күүседири талазы-биле дыка улуг четпестерлик болган. Районнарнын үлетпүр комбинаттары нийтиси-биле бугурулге программанын нийти продукциялар талазы-биле 97 хуу, бараанын продукциялар талазы-биле 91,6 хуу күүсеткен. Эң ылангыя Чадаанын, Барыин-Хемчиктин, Бай-Хаактын, Тожунун үлетпүр комбинаттары чартык чылдын бугурулге программанын нийти-даа, бараанын-даа продукцияларнын талазы-биле күүсептээнер.

Чурт үлетпүрүнүн бугурулге черлеринин ажайылында четпестер болза, бистин ажайы-агый удурткучуларыны бугурулге черлеринин ажайылы тодаргай, боттуг удуртулга-биле хандырып шыдаваанында, коллективтерин ажайылынын бугурулге программанын күүседирине мобилизаставаанында, мурнакчыларнын дуржулгаларын бугу ажайылына непертепээниден тывылган болгаш планын ажыр болгаш доллар күүседириге улуг моондөк ужураштырган.

Бугурулгелерде партия организациалары администрация черинин ажайылыга боттуг дузаны көргүзүп шыдаван болгаш бугурулгелерде профэвилелдин, комсомолдун организациаларын четпес удуртуп турар. Бугурулге черлеринде эшитк судтары багай ажайлап, күш-ажылдын сагылга-чурумун быжыгларын чедип ап шыдавайн турар.

Чурт үлетпүрүнүн ажайылы чылынын мурнунда дыка улуг сорулгалар тургустунуп турар. Ол болза, 1952 чылдын бугурулге программанын Сталинчы Конституциянын чыл-декабрь 5-те бугурулгелин чыл программанын долдур болгаш ажыр күүседири болур.

Ажайы-агый чылынын баштайгы чартынын программанын күүсептээш бугурулгелер күрүнө мурнунга ередиг артар эрге чок. Чедир күүсетимзээн планын ажайы-агый чылынын ийи чартында ыяавыла чедип алыр ужурулг.

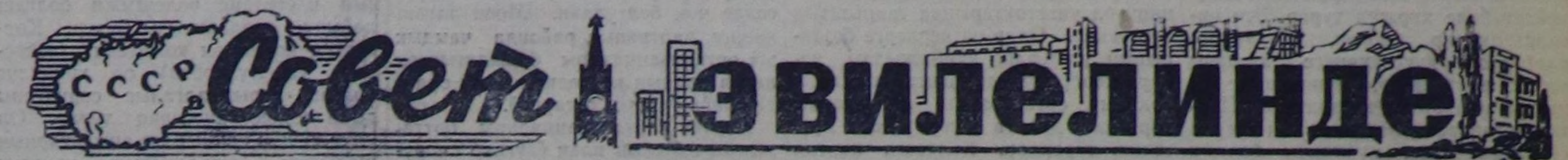
ВКП(б) хооркому болгаш ВКП(б) райкомнары, база Кызыл хоорайнын күүскому бугурулге черлеринин чартык чылда ажайылынын түңнел ханызы-биле анализтеп көргөш, бугурулге черлеринин ажайылында четпестерни доп-дораан чайладырынын хемчеглерин алыр ужурулг.

Бистин ажайы-агый удурткучуларыны болгаш бугурулгелерде партия организациаларынын бир кол чугула сорулгазы болза, мурнакчыларнын чартыкты методтарын бугуру ажайылына чедирери болур.

Ычангаш ажайы-агый чылынын ийги чартында социалистг чарышты улам-на калбартып, оон күш-ажылдын бугурукчулун бидерлеринче, продукциянын бот-өртээн чигедиринче болгаш оон шынарын экижидеринче, база камналгаларны тургускаш, оон-биле планда ажыр кирилделерин күрүнө бээринче угландынар.

Чурт үлетпүрүнүн ажайылы бедик деннелге тургузары болза, чурт шиттин курлавырларында улус ажайы-агыйына эң-не херектик продукцияларны бээр болгаш бистин Төртүн чуртувустун күчү-шыдалын улам-на быжыглап, чоңун магеризлдыг байдалын улам-на чазгайыжыдар.

Областын, районнарнын партия болгаш совет организациаларынын, база үлетпүр бугурулге черлеринин эң чугула сорулгаларынын бирээзи болза, областын чурт үлетпүрү 1952 чылдын бугурулге программанын бүгү көргүзүлгөр талазы-биле хууса бетинде шынарлык күүседири чедип алыры болур.

В. И. Ленин аттыг каналды бүгү чурт туткан

Волга-Доннун судно чоруур каналын ажайдар дугайында ССРЭ-нин Министрлер Чөвүделелинде доктаалын болгаш аңаа В. И. Лениндин адын тыпсыр дугайында ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Чарыын ажайылы чоннар боттарынын ынак Төртүн чурту дээш өөрүшкү болгаш чоргаарал-биле утканнар. Бугурулгелеринин ажайылынын, инженер-техниктиг ажайылы чуралдарга, митингилерге болгаш беседаларга коммунизмдин улуг туугларынын чагыларын моон сонгаар хуусаа бетинде күүседип, чуртун экономнуг күчү-шыдалын кызымак күш ажайы-биле быжыглар деп чангыс эл-сеткилдиг чүткүлүн илередип турганнар.

Киевтин «Точэлектроприбор» заводун коллективни Волга-Дон каналынын шитозтарынын механизмнеринин автоматтыг башкарылыгына хереглээр 700 ажыр херекселдерни кылды бергенер.

Прибор тургузуучулары Куйбышевтин, Каховканын ГЭС-теринин тудушкунуна хереглээр продукцияларны хуусаа бетинде бедик шынарлыгы-биле кылды бээрин хүлээгенер.

Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын тудушкунун доозулганы болза, бистин чуртувустун күчү-шыдалын болгаш оон тайбын дээш күженишкенин бүгү делегейге көргүзүп турар. Менээ коммунизмдин улуг туугларынын бир дугаар доозулганынын чагыларын күүседириге киржир улуг аас-кежин таварышкан. Мен хүн-бүрүде 2,5—3 нормаларны күүседип турган мен. Ам бис «Куйбышевгидростройнун» чагыын күүседип турар бис. Заводтун коллективни «Куйбышевгидростройнун» ча-

гыын доктааткан хуусаадан 15 хүнер бурунгар күүседири деп шитпирлээш стахановчу ээлгедге кирген деп Тюменин тууг машиналарынын заводунун газисваршиги Космачёв чугаалаан.
Өрүмнээр станоктарны Волга-Доннун туугжуларынга Бузулуктун Куйбышев аттыг заводу кылды берип турган. Бо чылдын бир дугаар чартында ол бугурулге эрткен чылдын ол-ла үезинге бодаарга, 2 катаптан хөй продукцияны бугурулгелеринин болгалончуларын алдарлыг тинилгези-биле сорук кирген заводтун ажайылы чоннар коммунизмдин улуг туугларынын бүгү чагыларын хуусаа бетинде, конуг эки шынарлык кылдыр күүседири деп хүлээгенер.

Амурнун хем пароходствозунун эргелелинин сурагыг крановшиги Сталинчы шанналды лауреады Л. А. Фроловтун чугаалааны болза:

Волга-Доннун каналын ажайы-агый киргени, база аңаа большевик партиянын болгаш совет күрүненин үндөзлекчи Владимир Ильич Лениннин адын тывысканы болза, совет кижилеринин чуректерин улуг өөрүшкү-биле долдуруп турар. Кылды туугжуларынын күш-ажылчы маалдырыг чоруу бисти чаа-чаа чедишкенин хөй-агый кирип турар. Амурнун хемчилери чүктер сөөртүрүнүн бүгү онаалгаларын хуусаа бетинде күүседири дээш кызымак ажайлаарлар.

Хөй кижилиг митингилер, хуралдар болгаш беседалар Махачкаланын, Петропавловскинин, Читанын, Красноярскинин, Щербакотун, Иркутскинин болгаш өске-даа хоорайларнын бугурулгелеринде болуулаан.

Тарааның бедик бастырылганы дээш Украинаның комбайнёрларынын чарыгы

КИЕВ. Украинаның мун-мун комбайнёрлары тараа кезилдзин кыска хуусаада эрттирери дээш болгаш тараанын бедик бастырылганы дээш чаржып турар.

Запорожье областын колхозтарында болгаш совхозтарында күзүн чачып тараан тараа культураларынын он-он муң гектарын ажаап алган. 500 ажыг гектар черин тараанын кестирген. Ботиевск МТС-тин механизаторлары гектар чер бурзунден-не 20—22 центнер күзүн чачып тараан кызылгасты бастырып турар. Ол Кызылгасты эрткен чылын хөвөн тарып турган черде тараан. Чазын чачып тараан тараанын ортумак дүжүдү мында 26—28 центнер болуп турар. Николаевск областын Варваровск МТС-тин комбайнёрлары 500 гектар черин бир гектардан-на 26-26 центнер тарааны бастырган.

Запорожье областын Александровск МТС-тин комбайнёру Шрамко кезилдеде стахановчу күш-ажылдын улегерин көргүзүп турар. Ол, хүн бүрүде-ле 20—22 гектар

черде күзүн чачып тараан кызылгасты кестирип, бир гектар черден-не 26 центнер тарааны бастырып турар. Херсон областын Белоозерск районунун Будённов аттыг колхозунда ажайлап турар комбайнёр Ефремов тараанын бедик дүжүдүн ажаап ап турар. «Сталинец—6» деп комбайн-биле ол баштайгы он-он гектар черин тараанын кестирген болгаш бир гектар черден-не 30 центнер тарааны бастырып ап турар.

Запорожье областын Акимов болгаш Призовск МТС-теринин болгаш Херсон областын Ново-Александровск МТС-тин база республиканын өске-даа машина-трактор станцияларынын ажайлап турары хөй-хөй колхозтар бедик дүжүттү өстүрүп алган.

Комбайн-биле бастырган тарааны механизастатынган шаннарга аргалаанын соонда колхозтар күрүнөге дуурап турар.

(СЭТА).

Комбайнёрларнын стахановчу өөлчөө

ГЕОРГИЕВКА. (Джамбуль областы). «Ленинчи орук» колхозта 4 муң гектар тарааны Ульяновск МТС-тин 10 комбайннери кезип турар. Волга-Доннун судно чоруур каналынын тудушкунун доозулганынын дугайында медээге болгаш каналды В. И. Ленин аттыг кылдыр адаанынга сорук кирген механизаторлар стахановчу ээлгедге

кирипкен. Гектар черден-не планда 3,5 центнерин алыр тургаш, ам херек кырында 10—13 центнер сизен үрезинин комбайнёрлар бастырып турар.

(СЭТА).

Хөй чылдарда үнер сизеннерин үрезиннерин комбайн-биле ажаап ап турар

ДЗАУДЖИКАВ. Сонгу Осетинин ховуларында хөй чылдарда үнер сизеннерин үрезини быжа берген. Моздок, Курпск болгаш Малгобек районнарнын көдээ ажайы-агый артельдери үрезин сизеннерин комбайн-биле ажаап алырыңче эгелеп

кирипкен. Гектар черден-не планда 3,5 центнерин алыр тургаш, ам херек кырында 10—13 центнер сизен үрезинин комбайнёрлар бастырып турар.

(СЭТА).

Бир гектардан 35 центнер кызылгасты бастырып ап турар

КОРЕНОВСК СТАНЦИЯЗЫ (Краснодар край). Кореновск районун колхозчулары болгаш механизаторлары күзүн чачып тараан кызылгасты ажаап алырыңче эгелеп кирипкен. Ленин аттыг, Сталин

аттыг, Киров аттыг колхозтарда ажайлап турар механизаторлар гектар чер бурзунден-не 35 центнер чедир тарааны бастырып турар. Тараа ажаап алышканын колдуунда машина-биле чорудуп турар.

(СЭТА).

НИИТИНИН МАЛЫНГА ЧЕМ БЕЛЕТКЭЭРИН ДҮРГЕДЕДИР

Сарыг-Сеп МТС мал чеми белеткээрин чугулага көрбөйн турар

Каа-Хем районун колхозтары мал чемнеринин белеткелин чедишкенин чорудуп турар. Сизен белеткелинде болгаш силос салышкынында хөй колхозчулар ажайлап турар болгаш дыка хөй тыртар күштерин, сизен ажаап алыр бүгү машиналары база хол каддырларын ажайлап киирген.

«Ленинчи орук», «Тинилгез», «Кызыл туук» дээш ышкаш колхозтар бурзуу ам 250—300 га чедир черин сизен кескен болгаш 500—600 центнер чедир эки сизенин бөлүп алганнар. Ол колхозтарнын айт-бис сизен кезер машиналарынын машинистери С. Анчимай, Болчугова, Стародумова олар дагыг черлерден хүн-бүрүде кижги бурзуу 2,5 гектарын кезер нормалыг тургаш 4,5—5 гектар чедир кестирип турарлар.

Колхозчу ховуларнын барык-ла бүгү ажайы-ишчилери тараа ажаап алышкынынын болгаш тараа дужаалгазынын эгезинге чедир малдык каддыг болгаш шыктыг чемнерин белеткеп доозарын, районун 8-ки партия конференциясынга чедишкенин ужуражырын оралдажып турарлар.

Ынчалза-даа, Сарыг-Сеп МТС-тин удурткучулары шуут ынчаар бодавайн турарлар. Нийтинин малынга чемнер белеткээринин айтыры районда бергедеп турда-ла МТС ол дугайында талашпайн турар. МТС сизен кезер машиналарнын септелгезинин хуусаазын саадаткаш, чүгге доозуп турарын үезинде районун колхозтары сизен белеткелин болгаш силос салышкынын чорудуп турган.

Колхозтар-биле МТС-тин чарган керээзин өзүгар МТС Ворошилов аттыг көдээ ажайы-агый артелине боду чоруп сизен кезер машина-биле 1000 гектар хире черин сизенин кезер ужурулг. «Большевик», «Октябрь 30 чыл ою» болгаш «Октябрь 14 чыл ою» колхозтарнын сизен кезер шөлдери тракторнун сизен кезерер машиналары ажайлап ужурулг. Ынчалза-даа машиналарнын септелгелерин дыка саадаткан болгаш колхозтарга чогуур өйүнде чедирбээш. Кажан ол машиналарны колхозтарга чедирер апарганда берге байдал база таваргы берген. Ворошилов аттыг болгаш «Большевик» колхозтарга машиналар чедиреринге Каа-Хемнин суу улгаткаш, паром кештинмес болу берген. Ынчангаш МТС-тин дирекция черин сизен кезилдизинче сагыш салбайн турганында Ворошилов аттыг колхозка боду чоруп сизен кезер машинаны, а ол ышкаш «Большевик» колхозка тракторнун сизен кестирер машиназын Көк-Тейнин парому-биле кежирип, 200 ажыг километр, черге 2 хүн иштинде 2 автомашиналы чоруп, 100 килограмм ажай бензинин чарыгдар ужурга таварышкан.

МТС-тин дирекция черинин (директору эш Зайцев) машиналары сизен кезер шөлдере чедиреринге харысалга чок чоруу улуг чарыгдалдарны болдурган. Машиналарны колхозтарга чедиреринге хөй чарыгдалдар үне-даа колхозтарда сизен кезилдизин эки чорувайн турар.

Эрзин районда сизен кезилдизин

САРЫГ-БҮЛУН. (Телефон-биле). Эрзин районун девискээринге бо чылын сизен дүжүдү мурунку чылдардан артык болган. Байлак үнген сизенин кезип, малга быжыг чем суури белеткээринин бүгү аргалары районун колхозтарында бар.

Ындыг турбуже районда мал чемнин белеткел тергинин багай чоруп турар. Июльдуң 20-ге чедир район сизен кезер планын чүгге 4,78 хуу күүсеткен. «Чаа орук» колхоз (даргазы эш Даважап), «Сталинчы орук» колхоз (даргазы эш Борбак-оол) болгаш «Кызыл сылдыс» колхоз (даргазы эш Тальнин) сизен белеткел тергини оожум чорудуп турар болгаш бичин-даа силос салып албаан.

Областа сизен кезилдизинин чоруп турары (Июль 20-де, хуу-биле)

Районнар	Бүгү белеткээни сизен	Оон иштинде колхозтар	Салгы силос
Чөөн-Хемчик	22,9	24,8	80,5
Би-Хем	15,3	16,2	99,0
Каа-Хем	13,2	15,6	40,7
Тес-Хем	13,5	14,1	25,6
Танды	10,5	11,7	36,3
Улуг-Хем	10,1	10,6	90,2
Чаа-Хөл	9,4	9,9	41,7
Тожу	5,2	6,9	16,6
Кызыл көдээ	5,0	5,4	14,7
Бай-Тайга	4,8	5,4	26,5
Харыин-Хемчик	5,2	7,4	37,0
Өвүр	3,9	6,1	118,7
Тере-Хөл	3,2	3,5	—
Сүт-Хөл	0,7	0,8	—
Эрзин	4,6	5,0	21,0

Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүделенин даргазынын оралакчызы Пьетро Невини И. В. Сталиннын хүлөөп алганы

Июль 17-де Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүделенин даргазынын оралакчызы Пьетро Невини биле эш

И. В. Сталин беседа кылган. (СЭТА).

Чурт үлетпүрүнүн Кызылда бүдүрүлгелеринин баштайгы чартык чылда түннелдери

Большевик партия болгаш совет чазак чурттагы чоңун материалдык хережелерин четке хандыра дээш калбак хережелдин бараанарын бүдүрүп үндүреринге улуг кичээлге салып турар. Ол сорулган күүсөдиринге чурт үлетпүрүнүн бүдүрүлгелери улуг ролдуг. Чурт үлетпүрүнүн Кызылда бүдүрүлгелери ажил-агый чылынын баштайгы чартыктын программанын күүсөдирине ВКП(б) обкомунун VIII пленумунун болгаш чурт үлетпүрүнүн ажилдакчыларынын область чөүлө хуралынын шийтпирлерин улуттуга болдуруп ажалдап келгенер.

Чурт үлетпүрүнүн Кызыл хоорайда бүдүрүлгелери ажилчынарнын ортузунга социалистик чарышты калбартып чорутканын түннелинде чамдык бүдүрүлгелер чартык чылдын түннелинде багай эвес көргүзүлгөни чедип алган. Чартык чылдын бүдүрүлгө программанын бараанын продукцияларын талазы-биле 114 хуу күсөткөн. Хоорай бүдүрүлгелеринден Раскова аттыг дааранылга комбинады бүдүрүлгө программанын бараанын продукцияларын талазы-биле 119 хуу, аш-чем комбинады 119 хуу, сапог мастерскаясы 133 хуу, алгы заводу 101 хуу күсөткөлдөн.

Бүдүрүлгө чөйрөнүн кол көргүзүлгөсүн бирээни болза, продукцияларын бектик шынарлыг бүдүрери болгаш оон бот-өртөзө чингедери болур. Ол сорулган күүсөдир талазы-биле Кызылдын сапог мастерскаясы (директору эш Маалдыр-оол) багай эвес көргүзүлгө болган, мастерская продукциянын бот-өртөзгө 8,4 хуу чингелден июнь айда чедип алган болгаш продукциянын бектик шынары дээш, оон бот-өртөзө чингедери дээш демиселди үргүлүдүшкөн турар.

Чурт үлетпүрүнүн Кызыл хоорайда бүдүрүлгө чөйрөнүн ажилында дыка улуг чөйрө бар. Хоорай бүдүрүлгелери чартык чылдын бүдүрүлгө программанын нияти продукцияларын талазы-биле чүгө 91,7 хуу күсөткөн. Кызылдын туу-бу заводу (директору эш Мюллер-сон) чартык чылдын бүдүрүлгө программанын чүгө 21 хуу күсөткөн. Ол ышкыш Кызылдын ыш заводу (директору эш Литваненко) чартык чылдын программанын база

ыракта чедир күсөтпээн. Ол бүдүрүлгө чөйрөнүн ажилынын экижидерин турарынын чылдагы болза, оон удурткучулары эштер Мюллерсон биле Литваненко оларнын четтес удуртулганын улугу-биле хамааржыр. Ол бүдүрүлгелерде социалистик чарышты күш-ажылдын бүдүрүлгөсүн бектидеринин, продукциянын бот-өртөзө чингедиринин болгаш оон шынары экижидеринин, база чаа эзелке саналдарын хайныктырып үндүреринин аргазы болдуруп шыдаван. Оон журунда ол бүдүрүлгөлөр чугула көргүзүлгөсүн талазы-биле бектик планын күсөткөтүп турар болгаш ажилында чылды калышканын узуткап шыдавай турарлар.

Чурт үлетпүрүнүн область килдизи бүдүрүлгө чөйрөнүн четтес ажилынын талазы-биле база-ла улуг буруулуг. Ол килдиз бүдүрүлгө чөйрөнүн боттуг, тодаргай удуртулга-биле хандырайт турган. Ылангыч техниктиг удуртулга дыка четтес болуп турар.

1952 чылдын ийги чартында бүдүрүлгө программанын күүсөдир талазы-биле чурт үлетпүрүнүн бүдүрүлгөсүнүн мурнунда дыка улуг сорулгалар тургустунуп турар. 1952 ажил-агый чылынын бүдүрүлгө программанын бүгү көргүзүлгө талазы-биле Сталинчы Конституциянын хүнү—декабрь 5-те күүсөдирин чедип алыры болур. Оон-биле калды күш-ажылдын бүдүрүлгөсүн бектидеринин, продукцияларын бот-өртөзө чингедиринин, оон шынары экижидеринин, кылыгларын планда көрдүнгөн ассортиментилер айкы-биле четте күүсөдиринин, бүдүрүлгө чөйрөнүн дериг хережелеринин болгаш механизмдерин четте ажилыларын, чиг-эт материалдар болгаш оттулар чүгүлдү камналгаларын тургузарынын, база ажилдын дүргөн кылыр методтарын непередеринин социалистик чарышын калбартып чорудар керек.

1952 ажил-агый чылынын бүдүрүлгө программанын хуусаа бетинде долдуур болгаш ажил күүсөдиринин бүгү-ле болдунар аргалары бар болгаш планын күсөлдөзүн органиастаарын бистин ажил-агый удурткучуларыныс хандырап хүлээлгелиг.

Е. НАСЕДКИН, М. ПЕТРИК.

«Большевик» колхозта

Чөөн-Хемчик районун Шемчи сумузунда «Большевик» колхозун туудур бригадалык тууйбу бүдүрүп үндүрүп тускай бөлүктү тургускан. Ол бөлүктү эш Дамбы-Сюрюк удуртуп турар Ында 26 эр, хераажын колхозчулар үргүлчү ажалдап турар.

Олар Шемчинин Кызыл-Довуракта тууйбу кургалыр сарайын тургускан, тууйбуну июнь 15-те чедип ажалдап. Июль 10-га чедир 15 муу тууйбуну бүдүрүп

үндүргөн. Ол тууйбунун шынары багай эвес.

Тууйбу бүдүрүлгөсүндө ажалдап турар колхозчу урулар К. Даан, Минчима, Өшкүлөй олар хүнде 300 тууйбу хөтөп каар норманы 800 чедир күсөдип турарлар.

Моон соңдар тууйбу бүдүрүлгөсүн ажалдап ажилын улам сайырдып, колхозка ажык-орудгалыг бүдүрүлгө болдурап чугула.

Х. АРАКЧАА.

Колхозтар тудуунга дузалажып турар

Бай-Тайга районун колхозтары эш Сталинга чоруткан чагаада тудуу талазы-биле алган хүлээлгелерин хуусаанын бетинде күсөдир дээш эркен чылдардан артык органиастык чорудуп турар. Шуй сумуда «Мурнакчы» колхоз чуртталга бажынарнын тудуунун планын ажил күсөткөш, ам өске тудууларын кылып турар. Көп-Сөөк сумуда «Тивилеге» колхоз чуртталга бажынарнын тудуунун планын күсөдиринге чоомшуруп турар.

Районда «Тээли», «Дөн-Терек» колхозтар тудуу талазы-биле өске колхозтардан хожудап турар. Ол хожудап турар колхозтар район төвүнүн ажилын, албан хаагчылары июль 6-да шөф дузаламчызын көргүсөш. Шөфчилер бир дугавында ол колхозтарнын Чагыс-Теректин арга иштинде кескен ыякын машина оруунга үндүр

сөөртүр ажилга дузалашкан. «Дөн-Терек» колхозка 61 ыякты, «Тээли» колхозка 98 ыякты сөөртүр бергенер. Айт-биле болгаш машина-биле ол хүн шөфчилер «Дөн-Терек» колхозтук суурунга чедир 90 аякты ыякты, «Тээли» колхозка—102 ыякты сөөртүр бергенер.

ВКП(б) райкомунун секретари эш М. Доржунун удуртулганын биле шөфчилер өртөп ийиң 7 шакта ажалдап кезеже чедир кончуг органиастык ажалдап турар. Шыргай эжим иштинде ыяш үндүр сөөртүрүнө эштер Чижит-оол, Наксыл, Иркин, Биче-оол олар аш мурнакчы болганар. Ызаанал билер 25 кижиле ол хүн «Тээли» колхозтук тудуунга ажалдаан. Олар 2 бажынын хаванын кертип салар 20 манзын дилеп болгаш 2 бажынын ооргазын тургускан.

М. СУВАК.

Малчынарнын чедишкени

Өвүр районун Дус-Даг сумузунда «Совет Тыванын 5 чыл ою» колхозтун малчынары ниятинин мал ажилын өстүрүп, сайырап дугайына большевик партиянын болгаш совет чазактын айтышкын шийтпирлерин чедишкенин күсөдип, 1952 чылда бүгү чүзүн малдарын төрөөн чаш төдүн бүрүн камгалап ал аннар.

Чамдык мурнакчы малчынар малды чаш төдүн менди ажалдап дээш кынымак, ак сеткилгит ажалдаанын түннелинде улуг чедишкенин чедип алганар. Чижээлээрге, үр чылдарда чылды кадарып келген 60 аякты харлыг чылгыч Холажык 81 төрүүр берлерден 83 кулунаарын камгалап алган. Ол ышкыш хойжулардан М. Ийма 160 төрүүр хойдан 169

хураганны, 14 өшкүтөн 15 аяктын, Лопсан-Ойтул—90 төрүүр хойтан 100 хураганны, 57 өшкүтөн 61 аяктын, Д. Санчат-оол 170 өшкүтөн 183 аяктын хераажын Чапчинчаа 102 төрүүр хой аш 127 хураганны, Дамдын оол 114 өшкүтөн 14 аяктын камгалап алган. Ол ышкыш колхозтук казарыны Биче-оол 120 молтуруларын менди, эки катарга илан оларнын теңгиде с-мирридизи аки болуп турар. Инекчи Самбуу 14 инектен 14 бызааны бүрүн камгалап алган.

Социалистик чарышка алган хүлээлгелерин чедишкенин күсөдип турар малчынарнын күш-ажылын бүгү колхозчулар үнелеп көрүп турар.

М. ЧУЛДУМ.

Планын күсөдип турар

Чөөн-Хемчик районун Чыргакында «Коммунизмге орук» колхозтун малчынары Тыванын көдөзө ажил-агыйнын ажал ишчилеринин эш Сталинга чоруткан чагаанында алган хүлээлгелерин чедишкенин күсөдип дээш бо чылын дыка күжөнүшкенин ажалдап турарлар.

Малчынарнын эрес чүткүлдүг күш-ажылын түннелинде колхозтук план буугаар чыл төнчүзүнде турза чогуур бүгү чүзүн малдарын баш саны бо чылдын бир дугаар чартында ажил күсөтүп турар. Чыл төнчүзүнде мал өстүреринин күрүнө планын ам 125 хуу, оон иштинде чылгыны 115 хуу, инек малды 101 хуу, хойну 135 хуу, өшкүнү 148 хуу, хаванын 200 хуу күсөдип турар.

Колхозтун малчынары малдын чаш төдүн менди камгалап ал турарында мал өстүреринин планын мурчаар күсөтүп турар. Колхоз 94 беден 94 кулуна, 77 инектен 77 бызааны, 530 хойдан 541 хураганны, 431 өшкүдөн 441 аяктын алган. Колхоз бо чылын чаш мал өстүрүп алыр планын 135 хуу күсөдип турар. Ол болза, малдын

ийестеп төрөөн ооларын чышриг чокка камгалап алганында болуп турар. Колхоз бо чылын ортумаа биле төрүүр 100 беден 80 кулуна, 100 инектен 90 бызааны, 100 хөй, өшкүдөн 100 аяк, хураганны ап турар.

Колхозтун малчынарнын иштинде коммунист эш Дамажык төрөөн 220 хойдан 230 хураганны алган болгаш ол хураганнарнын 50 хуузу каракулук уксаанын хайнактары болган. Чылгычы эш К. Кызыл-оол 50 беден 50 кулуна, өшкү кадарчыны коммунист эш Чалаап 100 өшкүдөн 120 аяктын камгалап алган.

Колхоз бо чылын мал ажилынын тудууларын база калбартып турар. Бола малдын чагыс-ай хывирлиг 2 кажаанын, 25 хаван иктер бир кажаанын, 500 күш турар бир күш кажаанын кылган.

Колхозчу малчынарнын ортузунда партия аге органиастаанын агитаторлары Кевден, Семсөөл, Шура, Очур-оол олар тайылбыр массалык ажалды үргүлчү чорудуп турарлар.

К. БОРА-КӨЖЕ.

Чаа дүжүттү хүлээп ап, шыгжаар черлерни дүргөн белекээр

Дүжүт ажаап алышыкыны-биле холбашкан белектер ажилдарынга бир кол кичээлгеи үрезин шыгжаар черлерни башкарып белекээринче салыр ужурулуг. 1951 чылда дыка хөй үрезинин үрелип баксырааны болгаш буданналганы бо айттырмга чогуур кичээлгеи салбаанында болганын сактыр керек. Тагдырайнда Сталин аттыг, «Тивилеге» колхозтарга үрезинерин үнүчөл чорунун чавыс болуп турганын үрезинин багай шыгжап, ажаап турганында болган, а ол багай ажалда болза, үрезин шыгжаар черлерин белекетинмей турганында болганы чаксы тарылгага белектер үезинде илерзэн.

Сталин аттыг колхозтун, «Тивилеге», «Кызыл партизан» болгаш өске-даа чамдык колхозтарнын амбарларынын кышкыларында ойбакдык черлеринден хар, чаа суу дүжүп, оон үрезин изип, дүдүп турган. Оон ышкы шала адаанте дүжүткен тараа ирп, өрге, күске чемижи болуп турган.

Амбарларнын шаараш ханаларында бора-хөпшөтөп кирип, тарааны чип турган чүдүлгө дыка хөй Амбарларнын болгаш өске-даа скард черлерин кончуг далаш-биле дезип-чекилеп турган. Күске болгаш чүдүлгө-буру ол ышкыш хораткычларын уязы болгаш пошту ханаларды үттерден болгаш шаладан арылап аштап, өртөтпейн турган, шалаарын шөлчөк эзилдиргелер-биле чугбайн турган, азы профилактиктиг хемчеглер багай органиастатынган болган.

1951 чылда дүжүт ажаап алышыкыны болгаш көдөзө ажил-агый продукциянын белекетин чорударынын дугайында ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин болгаш ВКП(б) ТК-нын 1950 чылдын июнь 15-теги доктаалында чугаалап турары болза: «Колхозтарнын болгаш совхозтарнын үрезин фондустарын шык кадалап шыгжаарнын талазы-биле шыгыны контрольдү тургузар болгаш үрезинге хережелээр тарааны баксырадып үрезин, бээрлерди садылган, азы хережелзэн черинден

өскээр ажилгаан буруулуг кижилерге шынгын харысалга хүлээдир.

Үрезини шык ажаап кадалаары—бектик дүжүттү алырынн эң чугула чүдү болур. «Тивилеге», Сталин аттыг болгаш өске-даа колхозтарнын багай практиказы болза, шык эвес кадалап шыгжаанынын түннелинде эки шынарлыг үрезин бектик бодунун шынарын ышкылап, бектик дүжүт бербейн баар деп чүвени көргүскөн.

Үрезин шыгжаар черлерни дүжүт ажаап алышыкынын мурнунда баш бурунгаар белекээр чогуур Амбарларнын ханаларын, чагыларын, дээрини аштап арылап, эрги үрезинер артынын бөлгөш чок кылыр. Үрезин шыгжаар чагыс-ай кылырлык складтарда шалаарын ап каггаш, шала аразычкы кирген пошту болгаш тарааны ширбиш аштаар, а шала адаанда чер кырынга чаа өртөткөн чугайны бир дөрбелчин метр бурузунге 0,5 килограмм кылдыр төгөр апаар.

Үрезин шыгжаар черлерни арылап, септзэн соонда оларны керосин-биле чугайнын холуксааны-биле дезинфекциялар. Ол холуксааны белекетээрде 10 литр сугга 2 килограмм чугайны база 1 литр керосинин холуур. Баштай чаа өртөткөн чугайны сугга хоюткаш, ол хоюг чугайны кырычкы суггун болгаш керосинин артыктын немей куткаш, холуксааны аажок булгатаар.

Бир дөрбелчин метр черге 0,5 литр холуксаа чарыгдар, азы бир дөрбелчин метр черге 100 грамм чугай болгаш 50 грамм керосин чарыгдалынар. Ол холуксаа-биле үрезин шыгжаар черини шалазында өске бүгү талаарын арылап чаар, а шалазын формалынын 2 хуулуг эзилдирин-биле ийи каттап чурар.

Үрезин шыгжаар черлерни чугай суду-биле база чаап арылап чаар. Чаа өртөткөн дөрт килограмм чугайны 10 литр сугга эзилдиргеш, ол эзилдиргелер-биле ханаларын болгаш складтын өске-даа кезектерин чаар.

Агроном М. БАКЧЕВНИКОВ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Саман бүдүрүлгезин херекке албаан

Колхоз тудуунга саман бүдүрүлгези улуг ажык-дузалыг. Чүлдүзе, ырак черден ыяш сөөртүрүнүн орунуга саманын колхозтун тудуунун чарыгга кылып турар болгаш ачаа хөй күш хережелтөөсө, өртөзө чөйрө болур, оон ыяш саманын бүдүрерине болгаш оон биле тууг кылырына хераажын керип күш-ажылын долуузу-биле ажалдап болур.

Ындыг түрбүже Барын-Хемчик районун Аскы-Бардыкта «Ленин оруу» колхоз саман бүдүрүлгезин херекке албайн турар. Ол колхоз 1951 чылда саман бүдүрүлгезин органиастааш, алаан хөй саманын кылган Ылчаарга ол саманвар-иле колхозтун кылып алган чыгыс-даа ажилы чок болган. Ачаа ажалдаан колхозчуларын күш-ажылы хөй берган болгаш оларнын трудоденьнеринин төлөвирине өске черлерге ажалдаан колхозчуларын күш-ажылы-

нын орулгазын чарыгдарын тодаргай.

Бүдүргөн саманнар өглерин дээр суугуларын ачанда ажалдап турган болгаш хөй кезини бүстүп үрелген. Бо чылын ол ажалды шуут уткан, харын эмир чылын саман кадарып турган сарай ам чок болган.

«Ленин оруу» колхозта тууг ажилы черле кончуг ба ай чоруп турар. Тууг бригаданын 60 кижиге ажалдаар ужурулуг турган болза, ам чүдө 6-7 хире кижиге ажалдап турар. Ол хире эвээш күш-биле тууг планын канча-даа күсөдип шыдаас Колхоз баштаар чер оон ыр-эвэш эш Дюм-оол тууг ажилынын шуут савгыш салбайн турарын бо чижектер көргүзүп турар дүр.

Райондук көдөзө болгаш колхоз тудуунун килдизинден хемчег алыры негетинип турар.

З. САЯ.

Мал ажилыне кичээлгеи салбайн турар

Кызылдын көдөзө районун Чербити колхоз мал өстүреринин күрүнө планын күсөдир дээш боттүг демисел чорутпайн турар. Оон барымдавы болза, малдын чаш төдүн ол дораан лаңзылап бүртүкө вес, 20—30 тонну өрткөндө чүгө малчын кижинин аскын барымдаалап бижи ап турар.

Колхозта инек мал фермазынын аргелекчи эш Кудрявцевтин малдын чаш төдүн бүрүн кам алап, доруктуруп алыр талазы-биле савгыш салбайн, багай ажалдап турарынын түннелинде бо чылын 22 бызаа югарыла таварышкан. Бо хире хөй бызаа югарыла таварышп турда мал өмчөлгө Дериан, Горбюнов олар кандыг-даа хемчег албайн турараар. Бо ферма

аргелекчи Кузнецов 1949 чылда да колхозтук эки ышкыг чачай кулууну бодунун харысалга чогу биле бөрү е чиртин каан, ону аманга че-түр төлөвөн.

Изы-бүрү ааргылардан болгаш өске-даа чылда ааннарлан ел малчыларын ол дораан хемчег албас, ылан ыя малдын немешип өөр чаш төдүн бүрүн камгалап албас болза мал өстүреринин планын күсөдип, ниятинин малды сайырдып шыдаас деп чүдө билдин ир. Бо дугайында колхоз баштаар чер улуг кичээлгеи салыры чугула. Малдын чаш төдүнө оо арал таварыштырып турар кижилерге чогуур харысалга хүлээдири чугула.

Т. ЛОПСАН.

Машинаы кажан ажилга киирер ирги?

Большевик партия, совет чазак бистин областын анчык колхозтарынга ыяны-бүрү машина чөпөктө, оон иштинде автомашиналарын хөйү-биле берип турар.

Колхозтарнын сорулгазы болза, партия болгаш чазактын берип турар дузаламчынын чөп ажилга, машина техниканы камчы эдилээр и болур. Ындыг түрбүже Улуг-Хем районун Хайраканга Мичурин аттыг колхозтун даргазы эш Дамбар бо сорулганы күсөтпейн турар. Ул колхоз 1951 чылда бир чүк машина алган. Ол машина чүк ажил-агый күсө биле ажалдап, эки чөлаачы тып албайн,

кижи болганга чөпачыларды турганы-биле 1951 чылдын декабрдан бээр шуут ажык чок туруп берген. Машинанын чамдык кезектерин үрелип баксыраан.

Бо дугайын моон мурнунда солун пардалгага бижип турган болза-да, колхоз баштаар чертен кан-дир ива хемчег албаан. Колхозчуларын иштинден машина чөлаачынын тааржыр кижилерден өөрөдир аттыг колхозтун даргазы эш Дамбар бо сорулганы күсөтпейн турар. Ул колхоз 1951 чылда бир чүк машина алган. Ол машина чүк ажил-агый күсө биле ажалдап, эки чөлаачы тып албайн,

В. ДОРЖУ.

Колхозтарда күш-ажылдын бүдүрүлгөсүнүн деннелин бедидер

Колхозтарда күш-ажылдын сагылга-чурумунун болгаш күш-ажылдын бүдүрүлгөсүнүн деннелин бедидер болган тудум-на артыктын нияти байлаа көвүдээр, а колхозчуларын ажык-орудгалы хөй болур ужурулуг.

1951 чылда колхозтарнын ажил-агый чорудулганынын түннелдеринин көргүскени болза, колхозчуларын күш-ажылынын сагылга-чурумун быжыдып, оон бүдүрүлгөсүн бектидеринин ачызы-биле Би-Хем районун колхозтары күш-ажылы кылып шыдаар колхозчу бүрүзүнге ортумаа-биле 325 трудодень оонаажыр кылдыр азы 1950 чылга деннээрге, 14 хуу ажык ажалдап алган. Ол районун «Кызыл тараачын» колхозунга бир колхозчуга оонаажыр ортумак трудодень 464, «Искра» колхозка—416, Каа-Хемде Ворошилов аттыг колхозка—450 болган.

Күш-ажылдын бүдүрүлгөсүн бектидеринин түннелинде колхозтарда ниятинин ажил-агый дыка быжыккан, колхозтарнын болгаш колхозчуларын орулгазы бедзэн. Чижээ, Каа-Хемде Ворошилов аттыг колхозтук колхозчулары 1951 чылда бир трудоденьге 5 килограмм тараа, 3 рубль, Би-Хемде «Искра» колхозтун колхозчулары 3 килограмм тараа, 3 рубль алган.

Ылчаарга күш-ажылдын сагылга-чуруму кошкак, оон бүдүрүлгөсүн чавыс турган колхозтарда ажык-орудга дыка эвээш болган. Эрткен чылын Өвүр районун колхозчулары бир трудоденьге чүгө 680 грамм тараа, 3 копейк, Тес-Хем районун колхозтары 450 грамм тараа, 99 копейк алган. Колхозчуларын күш-ажылынын төлөвиринин куду болуп турары оларнын күш-ажылынын сагылга-чурумунун кошкандан, бүдүрүлгө деннелин кудуздан ха-

мааржыр. Чижээлээрге, 1951 чылда колхозчуларнын ажалдаан трудоденьнеринин ортумаа-биле бир колхозчуга оонаажыры Өвүр районга чүгө 59, Барын-Хемчикке 88, Бай-Тайгага—91 трудодень болган. Бо районнарнын күш-ажылы кылып шыдаар хөй санын колхозчулары трудоденьнеринин доктааткан минимумун күсөтпээн. Бо бүгү чүдүлгөсүн харазындан колхозтарга көдөзө ажил-агый культураларын дүжүдү кончуг куду болган, ниятинин малынын баш саны хораяп турган болгаш продуктулуу кудулап турган.

Районнарнын партия, совет болгаш көдөзө ажил-агый органдарын удурткучулары бо фактылардан чогуур түннелди үндүрүп, 1952 чылда колхозчуларын күш-ажылынын сагылга-чурумун быжыдып, бүдүрүлгөсүн бедидип, бүгү колхозчуларын ниятинин күш-ажылынга идекпейлиг кириштирип тургаш, ниятинин байлаан көвүдөдир, колхозтарнын болгаш колхозчуларын орулгаларын бедидер дээш могагышылга чок демиселди чоруткан турар ужурулуг.

Ындыг болза-да, чамдык районнар бо чылын база-ла эртен чылдын чижээн катаптап турарын фактылар көргүзүп турар. Район органиастаарынын талазында үргүлчү күш-ажылын чорутпайн турганында элзэн хөй колхозтарнын удурткучулары болгаш тус-тус колхозчулар болза, колхозчу күш-ажылды шынычы болгаш ак-сеткилгит көөр дугайында көдөзө ажил-агый артыктын Уставынын кол негеддеринин уттуп турарлар.

Оон чылдагааннан 1952 чылдын баштайгы чартында чамдык колхозтарда күш-ажылдын сагылга-чуруму ам-даа куду деннелде туруп турар. Чүл дизе, Барын-Хемчик

райондук колхозтарында 1952 чылдын январьдан июнь 15-ке чедир күш-ажылы кылып шыдаар колхозчуларын 34,5 хуузу трудоденьнеринин доктааткан минимумун чедир ажалдап албаан, а 14,8 хуузу ниятинин күш-ажылынга мырынай киришпээн; Сүт-Хөл районун күш-ажылы кылып шыдаар колхозчуларын 26,3 хуузу минимум күсөтпээн, а 10,9 хуузу ажалдааан болуп турар. Чаа-Хөл, Тес-Хем, Кызыл, Бай-Тайга районнарнын колхозтарында байдал база-ла барык ындагы болуп турар. Ылчаарга Өвүр, Эрзин

Волга-Доннун судно чорур В. И. Ленин аттыг каналы— совет улустун кайгамчыктыг тиилелгези

РУМЫНИЯ

БУХАРЕСТ. Волга-Доннун судно чорур В. И. Ленин аттыг каналын аякдар дугайында ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин доктаалы румын хөй-ниитинин кичээгинин төвүндө турар.

Биказада суг күжү-биле ажилдаар В. И. Ленин аттыг электри станциязынын тудугуларынын коллективинин хуралындан үндүргөн резолюцияда мынча деп чугаалап турар:

Совет тудугуларнын чаа кайгамчыктыг тиилелгези болза, чурттуг электридерин боттандырар дээш шийтпирлер демиселче бисти сорук кийрип, Волга-Доннун судно чорур В. И. Ленин аттыг каналынын алдарлыг тудугуларынын үлгериле социалист тудуг — суг күжү-биле ажилдаар В. И. Ленин аттыг электри станциязынын тудуунун доозулганын дугайын партия болгаз чакка рапорттаар ол хуннү чоккушладары дээш улам улуг көрдүрүшкүн-биле ажилдаарынче бисти көдүрүп үндүргөн.

«Скынтай» солунда бижээн «Улуг үлгер» деп чүдүндө Румыниянын тудуг материалдары тургузарынын болгаш бүдүрүп үндүрерини министри Хоссу мынча деп турар:

Совет Эвилелинин канчаар-даа аажок улуг дузаламчызынын ачызында румын улус болза, Дунай — Кара далай каналы, электри станциялары, Бухарестинин полиграфия комбинаты, «Дом Скынтай» дээр шыкша улуг-улуг социалист тудугуларын тургузуп турар. Волга-Доннун судно чорур каналынын тудугуларынын үлгер-чижээ бириг беш чыл планын хуусаа бетинде күөсөдиринче румын ажилчы чоннарын сорук кийрип турар.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. «Волга-Доннун судно чорур каналын ажилдар дугайында» ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин доктаалына база ол каналга В. И. Ленинни адын тыпыр дугайында ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Чарлынгга хамаарыштыр Социалист Күш-ажылдык Маадырларынын, Димитровчу шанналдык лауреаттарынын,

эртемденеринин, чогаалчыларнын хөй санныг чугааларын болгар парлагла парлап турар.

Димитровград хоорайнын тудугу-арматурщик, Димитровчу шанналдык лауреады И. Бояджиев «Отечествен фронт» солунда мынча деп бижээн: «Волга-Доннун судно чорур В. И. Ленин аттыг канчаар-даа аажок улуг каналын ындаг кыска хуусаа иштинде тудуп дооскан совет тудугуларнын чединкинирин кайгап тур мен. Канаалдык уунун эрттип турар черлеринге мен бодум чоран мен. Ол черлер суг чок черлер турган. Ам улуг хемнерин суглары-биле сугтарынган ол черлер чаагай дүжүттүг ховулар апаар. Совет тудугуларынын канчаар-даа аажок улуг базымнарынга өөрүп, оларнын байлакшылдыг дуржулгазын улам эки шийгээтип алаар күзелим улам күштүгү-биле хайыгып тур» дээр.

ВЕНГРИЯ

БУДАПЕШТ. Волга-Доннун судно чорур каналынын тудушкунунун төнгенинге болгаш ол каналга В. И. Ленинни адын тыгасыканынга Венгриянын хөй-ниитини улуг кичээтени салбышаан турар. Воскресеньеде үнгөн номеринге «Сабад Неп» солун «В. И. Ленин аттыг Волга-Дон деп канал бүгү делегейнин улустарынга үлгер» деп редакциянын улуг чүлүн парлаан. Ол чүдүлде бижип турары болза:

Совет Эвилелинин Министрлер Чөвүлели Волга-Дон каналдын тудушкунунун хуусаазын ийи чыл кызырар деп шийтпир үндүргө оон ынычар болдунарынга империалистер бүзүрөвей турганнар. Ынчалзажок, совет кижилер өзү боттич дыйрыкканнар. Империалистер боттарынын шаа-биле хемчээтени, чызыкканнар деп солун бижээп.

Солунун оон ылай бижип турары: Ол каналды Сталиннин кижиздикчилери, совет кыжилер тургузган. Оларнын күжү тоолда кижилерин күжүндө артык күчүгү болгаш шын күш болур. Совет кижилер коммунизмин кызымак тургузуп, чурттуг бүдүрүгү күштерин чайгылыш чокка хөжүмдү турарлар.

(СЭТА).

Андрэ Стильди кара-бажындан хостааны

ПАРИЖ. Парижтин апелляциялыг судунун истелге палатазынын шийтпирин эзугаар июль 18-тиң кижээинде «Юманите» солунун кол редактору, Франциянын коммунист партиязынын ТК-нын кежигүнү, чогаалчы Андрэ Стиль кара-бажындан хосталган.

ПАРИЖ. Франс Пресс агентлигинин дыннадып турары-биле алырга, май 28-те болур деп турган чыскаалга киржиринче чурттакчы чонну кыйгырып турар чүдүлдерин «Юманите» солунга парлаанынын соонда май 25-те хоругдатырган чери — «Санте» деп кара-бажындан Андрэ Стиль Гринвичинин шагы-биле 19 шак турда үнгөн. Устүндө айтыкан

чыскаалды чазак болза, Парижге генерал Риджуйинин келгенинге удуруланышкыннын демдээ кылдыр коммунистеринин организастаан чыскаалы дээш хоругдап каан турган. Гринвичинин шагы-биле 18 шак 30 минута турда истелге палатазы Андрэ Стильди түр хостаар дугайында шийтпир үндүргөн.

«Күрүненин шитки айыыл чок чоруунга халдааны дээш» база «чактакты күш-биле дүжүренин болап турганы дээш» буруудадышкынны Андрэ Стильге ол шийтпирин соонда-даа ол хөвээр онааштырып турар деп агентилел дыннаткан.

(СЭТА).

Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын ийи дугаар партия конференциязынын шийтпирлеринге Германиянын ажилчы чоннары байырлап турар

БЕРЛИН. Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын ийи дугаар партия конференциязынын Герман Демократтыг Республикага социализмин үндезин суурун тургузушкунун эгелээрин көрүп турар шийтпирлерин Германиянын ажилчы чоннары ийи-биле чөлсүнүп, деткип турар.

Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын ийги конференциязынын төгүлүг шийтпирлеринге боттарынын эп-сеткилд катыштырышкыннын демдээ кылдыр Герман Демократтыг Республиканын чүс-чүс муракчы кижилери партияга кирер дугайында билдиринишкенирин кийрип турарлар. Чижээлээрге, чүгүле «Матис тезен верфт» деп судно тудар черге безин 59 ажилчынын ындаг билдиринишкенирин кийргенер. Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын хүрээ леинге кирип алган, немец улустун эки келир үези дээш дем-сежир күзелдин Шенебек деп районун 28 аныяк активчилери база идереккенер.

Республиканын хоорайлар болгаш суурларын ажилчы чоннарынын чаа күш-ажылчы көдүрүшкүнүнүн дугайында мелзээр Герман Демократтыг Республиканын бүгү булуңнарындан кээп турар. Калбары турар чарыштарда кийрип турар ажилчы чоннар болза, Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын шийтпирлеринге алдар кылдыр боттарынга бедиткен хүлээлгелерин апарарлар.

Чижээ, хөмүр даш казар «Гросс кайна» деп бүдүрүлгени дагылаар Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын конференциязынын шийтпирлерин боттандырар чорукка боттарынын салышкынны

кирер дээш хөмүр даш тывыжынын нормаларын ажыр күөсөдир деп хүлээгенер.

Гентинде «Персиль верке» деп бүдүрүлгенин коллективи болза, социализмин үндезинерин тургузарынга салыры-биле 1,6 миллион марка акшаны камнап алыр деп сөзүн берген.

Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын ийги конференциязынын шийтпирлеринге Барын Герман Демократтыг Республикага социализмин үндезинерин тургузуп эгелээр чорук Барын Германиянын ажилчы чоннарынга үлгер боттарынын сагыш-сеткилин катыштырып турарлар. Барын Германиянын ажилчы чоннарынын чугааларын Берлиндин демократтыг парлагазында парлап турар.

Герман Демократтыг Республикада социализмин үндезинерин тургузуп эгелээр чорук Барын Германиянын ажилчы чоннарынга үлгер болгаш сорук кийричизи болур деп Гамбург хоорай чурттуг партия кежигүнү эвес токарь Курт Тега демдээлээр.

Герман Демократтыг Республикага социализмин үндезинерин план эзугаар тургузуп эгелээр чорук болза, империалистерин кысып турары делегейин үш дугаар дайынын болдурбас ужурулг ажилчы коммунистерин, социал-демократтарнын болгаш партия кежигүнү эвестерин аразынга ажил чорудулганын чангыс эптинг болур чоруун быжылгаар талазы-биле улуг хүлээлгелерин Барын Германиянын ажилчы чоннарынын оонап турар-дыр деп Германиянын Социалист чангыс-ай партиязынын Гамбург организациязынын секретари турган Альфред Рейнград меделгээр.

(СЭТА).

Парижге болган улустун чыскаалы

ПАРИЖ. Бастилиянын алганынын хүнун демдээлээр француз национал байырдалга алдар болдурган ажилчы чоннарынын чыскаалы июль 14-те Парижге болуп эрткен. Ол чыскаал тайбын, хосталга болгаш демократия дээш демиселдин лозунгуларынын адаа-биле эрткен.

Хүндүскүнүн 3 шакта чыскаалган чонун хөй кижилг колонналары Бастилия шөлүндө Нация шөлүчө шимчеп чорупкан. Нация шөлүчө башкы колоннадан адырылаш Жак Дюкло, Велу Фрашон, Андрэ Марти, Раймон Гуйо, Ив Фарж, Клодин Шомо, Луи Арагон, генерал Пети, адмирал Муллек, Д. Астье Де Ла Вижери болгаш Франциянын демократтыг хөй-ниитизинин өскө-даа сураглыг ажилдакчылары индир кырынче үнүп келгенер.

(СЭТА).

Политика талазы-биле хоругдатырган гректернин кыйгыры

ЛОНДОН. «Дейли уоркер» солунун дыннадып турарын эзугаар алырга, хоругдатырган гректерин дуза дилээр кыйгыры Англияда алдынтан. Политика талазы-биле туттурган 20 муң хире кижилерин «Юра деп чалым-халыг, куруг ортулукче чорударын чазак бодап турар, ол ортулукче Римнин шаандакы императорлары безин боттарынын политиктиг удуруланышкыларын чорутпай турган» дел дыннадыгга чугаалап турар.

(СЭТА).

Агаа, төрөөн кижилеривесте болган амыдыралдан ырак черге каштан болгаш этээшкенинден өлүп каар бис, бисти өлүрүп турда, бистин үе-човурувусту кым-даа дыйлапас.

Хоругдатырганнарны ол ортулукче чорударынга удуур шимчээшкениг катжыарын Англиянын бүгү демократтарындан хоругдатырган гректер дилеп турарлар.

Кореяда болушкуннар

Кореянын Улустун армиязынын Кол командьлалынын дындады

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демократтыг Республиканын Улустун армиязынын Кол командьлалынын июльдуң 17-де медээленип болза, корей улустун армиязынын катыжышкыннары болгаш кыдат улустун эки-турачыларынын кезектери-биле демнежип алгаш камгалалдык тудушкуннарын үргүлчүл турар.

Улустун армиязынын кезектери дайзынын I кораблин сугже дүлүп кийрген болгаш тайбын чурттакчылык пункттарынын артиллерия-биле боолап турган дайзынын бир шерг пароходун урей аткан.

Улустун армиязынын зениттик кезектери болгаш адыгы-ачылар тайбын чурттакчылары районнарын бомбалаарыга кийрип турган дайзынын 3 самолёттарын андара

аткан болгаш 6 самолёттарын урей аткан.

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демократтыг Республиканын Улустун армиязынын Кол командьлалынын июль 18-те медээленип турары болза: Дүүн хуннун дургузууда бистин катыжышкыннарын кыдат улустун эки-турачылары-биле кады мурунда турган туруштарында камгалалдык тудушкуннарын чорударын үргүлчүл турган.

Бо хун Улустун армиязынын зениттик кезектери болгаш дайзынын самолёттарын келеп адар адыгы-ачылары тыл районнарге халдашкыннарга кийрип турган дайзынын ийи самолёттарын дүжүр аткан.

(СЭТА).

Пинеинин чазаанын саң-хөө талазы-биле бергедээшкенин

ПАРИЖ. Чуртта үне чок саазын акшаларнын көвүдээзинин дугайын болгаш Пинеинин чазаанын май 26-да үндүргөн чээшкенин чедиишкени чок болганын дугайын дыннагышаан, ындаг байдалдар туруп келгенде чазак үндүргүлери улам улгатырып, хамааты болгаш социал чарыгдалдарын кызырып тургаш чаа

«камналганы» кылырынче чайлаш чокка кирер деп «Юманите» солун айтып турар.

ПАРИЖ. Францияда саазын акшаларнын санынч үзүктел чокка өзүп турарынын дугайын «Комба» солун дыннаткан.

(СЭТА).

Америк империалистеринин Кореяда араатанзыг чоруктары

ПХЕНЬЯН. Июльдуң 11-нин хүнүнде болгаш 12-нин дүнезинде Пхеньянын болгаш оон чок кавызында черлерин америк ужал-чүлдүн база катап чаа бомбалаашкыннын дугайында Кореянын Төп телеграф агентлиги дамчаткан. Ында чугаалап турары болза:

Июльдуң 11-де хүндүс база 12-нин дүнезинде америк ужал-чүлдүн араатанзыг бомбалаашкыннарга болгаш боолаашкыннарга чүгүл Пхеньянын төп кезектерин таварыштырган эвес, харын оон чок кавыларында чурттакчыг черлерин база боолаашкынга таварыштырганнар. Боттарынын черлеринге ажилдап турган тараачынын америк ужудукчулар кээргел чогу-биле боолап өлүрүп, тайбын тараачын бажынарнын кырынче өртөдирер бомбаларны октап турган. Санхын суурга 300 хире бомбаларны октааннандан 235 бажынар урелген болгаш 142 кижил өлгөн. Өлүрткенерин аразында

чаш уруглар, хөреженнер болгаш кырганнар бар болган.

Гизханрен суурнуң тараачынар чурттаар бажынарынга ындаг калдыг-дошкун бомбалаашкынны база таварыштырганнар. Бо суурга бомба-биле 50 бажынарны үргүдээр, тайбын чурттакчыларын өлүрүп, тараачынын тарылга шөлдерин чүү-даа чок кылганнар. Хөй санныг өртөдирер бомбаларны Пхеньянын чок кавызында черлеринде туруп турар элэн каш суурларже октаан. Бомбалаашкыннарын болгаш дүмөт-биле боолаашкыннарын түнелинде тараачынар улуг когардаларга таварышкан.

Америк ужал-чүлдүн араатанзыг ужудукчаларындан камыгдан тараачынарга улустун эрге-чагыргазы улуг дузаны чедирип турар. Улус комитеттери качыгданнарга ашчечени болгаш хепти берип турар.

(СЭТА).

Сонгу-Чөөн Кыдатта америк ужал-чүлдүн чөңгээлиг халдаашкыннары

ПЕКИН. Сянхуа агентлигинин корреспондентизинин Мукденде июль 13-те дыннатканы болза:

Мукденде турар бир хайгааракчы кижинин меделгээнин эзугаар алырга, июль 11-де Аньдун хоорайже чоруктан агаар халдаашкынны болза, сөөлгү үеде америк ужал-чүлдүн үлгеткен дыка хөй кем-буруулуг чоруктарынын чүгүл бирээзи болур. Кореяда тайбынчыдылга дугайында чугалаашкыннарын үзе тыртып, узамдыктырбышаан, америк агрессорлар Сонгу-Чөөн Кыдаттын агаар девискээринче шургуп кирерин биле дыка хөй санныг шериг самолёттарын чорудуп, чөңгээлиг чоруктарыны кылып турарлар.

Июль 11-де 76 америк самолёттар 20 кезек болуп алгаш Аньдун хоорайнын болгаш Аньдун, Куаньдянь, Фынчэн болгаш Чжуанье уездилерин агаар девискээринче шургуп киргенер.

8 америк самолёттар 13 шак 57 минута турда Аньдун хоорай кыры-биле эрттип чыткан, хоорайнын тайбын чурттакчыларын боолап, 49

кижини балыглаан болгаш өлүргөн.

Бо чорук болза, сөөлгү каш айларнын дургузууда кыдат девискээрге америк ужал-чүлдүн үлгеткен кем-буруулуг чоруктарынын эн-не аары болур деп хайгааракчы кижил айтыкан.

Хайгааракчынын чугаалааны болза: февральдын 29-тан июль 10-га чедир үе дургузууда Сонгу-Чөөн Кыдаттын агаар девискээрин 7.073 америк самолёттар үрээр. Ол америк самолёттарнын чамдыктары бактериологтук бомбалар октап турган, ескелери Аньдун хоорайнын, ол ышкыш Ляодун провинциянын Аньдун, Линьшань, Цзиань, Куаньдянь, Фынчэн болгаш Чжуанье уездилерин бомбалап, боолап турганнар. Ол агаар халдаашкыннарыннын түнелинде тайбын кыдат чурттакчыларын иштинде 23 кижил өлүрткен болгаш балыглатырган, 12 бажынар, 1 локомотив, 2 демир орук вагоннары болгаш өске-даа эт-херекселдер узуткатынган болган.

(СЭТА).

Кара-бажынаттырган патриоттарын хостаарын Франциянын ажилчы чоннары чедип ап турар

ПАРИЖ. Америк генерал Риджуйинин Парижге чедип келгенинге удуруланышкыннын чыскаалына киржиринче дээш майны сөөлүрөдүр кара бажынаттырган инженер Робер Базийн кара-бажындан хостап үндүргенинин дугайын «Юманите» солун меделеп турар.

Ол чыскаалдын киржикчилеринде кара-бажында ам-даа 7 кижил туруп турар.

(СЭТА).

Турциянын армиязы Риджуйинин штабынын хыналдазынын адаанда турар

СТАМБУЛ. «Хюрриет» солунун меделеп турарын эзугаар алырга, Европада Сонгу-Атланттик евилелинин чепсектиг күштеринин кол командьлалынын штабынын дайнычы белеткел салгырынын начальни англи генерал-майор Эванс Стамбулда чедип келген. Ову бө-

лүк штаб офицерлери үдеп чорурлар.

Турция армиязынын организациалыг тургузуун болгаш дайнычы белеткелни өөренип көөрү-биле Турцияда чедип келген мен деп Эванс чугаалаан.

(СЭТА).

Харысгалдыг редакторнун орадакчыы Д. О. БЕГЗИ.